Министерство Образования и Науки Республики Татарстан

Исполнительный комитет Сармановского муниципального района

МБОУ "Кавзияковская ООШ "

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КАВЗИЯКОВСКАЯ ОСНОВНАЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" САРМАНОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Подписано цифровой подписью: МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КАВЗИЯКОВСКАЯ ОСНОВНАЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" САРМАНОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Дата: 2024.11.28 11:31:30 +03'00'

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

____

Фатихов Ш.М.
Приказ №59
от «28» 08.2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык» (Татарский)

для обучающихся 9 класса

село Кавзияково 2024

Пояснительная записка

Рабочая программа по родному (татарскому) языку для 9 класса составлена на основе федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования, на базе примерной программы основного общего образования и учебного плана МБОУ «Кавзияковская ООШ» на 204-2025 учебный год, утверждённого приказом № 59 от 28.08.2024 г. Программа рассчитана на 3 часа в неделю. Всего 102 часа. Уровень обучения базовый.

Примечание: На основании положения муниципального бюджетного образовательного учреждения «Кавзияковская основная общеобразовательная школа» «О структуре, порядке разработки и утверждения рабочих программ, учебных курсов и предметов муниципального бюджетного образовательного учреждения « Кавзияковская основная общеобразовательная школа» Сармановского муниципального района РТ», рассмотренного на педагогическом совете от 23.08.2016 г., протокол № 1, утвержденного положения. Приказом директора № 64 от 23.08.16 г., в случае совпадения уроков с праздничными и каникулярными днями, программу выполнить согласно п. 5.2 данного положения.

Цели:

1. Систематизация знаний учащихся по фонетической, орфоэпической, орфографической, лексической, грамматической основам начальной школы, продолжение обучения в более сложных формах.

2. Развитие творческого и самостоятельного мышления учащихся, навыки аргументации своего мнения.

3. Достижение использования основных грамматических средств языка в речевом процессе.

4. Научить татарскому литературному языку четко представлять нормы и стилистические возможности, уметь их использовать, разъяснять, что речевая деятельность является средством общения.

5. Выразительность языка, единство языка и истории, понимание национально-культурной самобытности татарского языка; воспитание уважения к духовному наследию татарского и других народов.

Основные задачи:

1. Продолжение последовательного обучения по всем отраслям татарского языка.

2. Развитие культуры речи и письма учащихся, активизация самостоятельной деятельности.

3. Развитие способности ребенка воспитывать себя, управлять собой, отстаивать свое мнение.

4. Развитие навыков работы с текстом и другими информационными средствами, получения и корректировки необходимой информации.

5. Совершенствование орфографической и пунктуационной грамотности учащихся.

АҢЛАТМАЯЗУЫ.

9 нчы сыйныфлар өчен туган теленнән (татар теле) эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде:Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).

1. . «Россия Федерациясенең мәгариф турындагы» федераль законы №273-ФЗ, 29.12.2012
2. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы МБББУ “Кәүҗияк төп гомуми белем мәктәбе”нең 2023 – 2024 нче уку елына педагогик совет утырышында каралган һәм 22.08.2023 нче елгы № 35 нче карары белән расланган укыту планы (беркетмә №1, 22.08.2023)

Уку фәненең уку планында тоткан урыны

ТРның гомумбелем мәктәпләре өчен чыгарылган базис уку-укыту планы буенча татар телен укыту фәненең мәҗбүри өлешендә (база дәрәҗәсе) өйрәнелә. Сарман муниципаль районы МБББУ “Кәүҗияк төп гомуми белем мәктәбе”нең 2023 – 2024 нче уку елына 1-9 нчы класслар өчен төзелгән укыту планында 9 нчы сыйныфка әдәбияттан атнага 2 сәгать каралган. Барысы 102 сәгать. Эш программасында уку елы дәвамында татар теленнән 102 дәрес үткәрү планлаштырыла.

Искәрмә: Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе “Кәүҗияк төп гомуми белем мәктәбе”нең педагогик советта(протокол №1 , 23.08.16) каралган, директор приказы (№ 64, 23.08.2016) белән расланган положение «О структуре, порядке разработки и утверждения рабочих программ, учебных курсов и предметов муниципального бюджетного образовательного учреждения « Кавзияковская основная общеобразовательная школа» Сармановского муниципального района РТ» ның 5.2 нче пунктына нигезләнеп бәйрәм һәм каникул көннәренә туры килгән дәресләр берләштереп укытыла.

9 нчы сыйныфларда татар теленнән төп гомуми белем бирүнең максатлары:

1. Укучыларның башлангыч мәктәптә фонетик, орфоэпик, орфографик, лексик, грамматик нигезләреннән алган белемнәрен системалаштыру, катлаулырак формаларда өйрәтүне дәвам итү.
2. Укучыларның иҗади һәм мөстәкыйль фикерли алу мөмкинлекләрен үстерү, үз фикерләрен дәлилләргә күнектерү.
3. Телнең төп грамматик чараларын сөйләм процессында куллануга ирешү.
4. Татар әдәби тел нормаларын һәм стилистик мөмкинлекләрен ачык күзаллауга, аларны тиешенчә куллана белергә өйрәтү, сөйләм эшчәнлегенең үзара аралашу чарасы икәнен аңлату.
5. Телнең милли мәдәниятнең чагылышы булуын, тел һәм тарих бердәмлеген аңлату, татар теленең милли-мәдәни үзенчәлегенә төшендерү; татар һәм башка халыкларның рухи мирасына ихтирам тәрбияләү.

Төп бурычлар:

1. Татар теленең барлык тармаклары буенча эзлекле белем бирүне дәвам итү.
2. Укучыларның сөйләм һәм язу культурасын үстерү, мөстәкыйль эшчәнлеген активлаштыру.
3. Баланың үзен тәрбияләү, үзе белән идарә итү, үз фикерен яклый алу сәләтен үстерү.

4. Текст һәм башка мәгълүмати чаралар белән эшләү, аннан кирәкле мәгълүматны ала белү һәм аны тиешенчә үзгәртә алу күнекмәләрен үстерү.
5. Укучыларның орфографик һәм пунктуацион грамоталылыгын камилләштерү

Создание и совершенствование универсальных учебных действий учащихся (УУД) приводит к дальнейшим результатам.

1) Личностные результаты:

• Татарское языкознание как одна из национально-культурных ценностей татарского народа; понимание роли родного языка в развитии интеллектуальных, творческих способностей и нравственных качеств личности, значения его языка в процессе обучения в школе.

* Понимание эстетической ценности татарского языка; уважение к родному языку, его гордость; необходимость сохранения чистоты татарского языка как явления культуры; стремление к саморазвитию в речевой культуре;

• Наличие достаточного словарного запаса и освоенных грамматических средств для свободного выражения мнений и чувств в переговорном процессе.

2) Метапредметныерезультаты:

Владение всеми видами речи;

* Надлежащее понимание устного разговора и письменных сообщений;

* Иметь все виды обучения;

• надлежащий прием текстов различных стилей и жанров;

* доступ к информации из различных источников, в том числе средств массовой информации, компакт-дисков, подготовленных для учебного процесса, ресурсов Интернета, использование различных словарей, литературы;

• выбор информации и разделение ее на определенные темы, наличие методов систематизации;при работе с отдельными текстами донести ее в виде тезиса кратко, аккуратно и точно, в виде графика (таблицы, схемы, карты или диаграммы); заполнять или дополнять имеющиеся таблицы, схемы и графические рисунки.

* Умение сопоставлять и сопоставлять речевые тексты по содержанию, стилистическим особенностям и используемым языковым единицам;

* Умение определять цели предстоящей индивидуальной и коллективной учебной деятельности, последовательность действий, а также достигнутые результаты и корректировать их в устной, письменной форме;

* Умение выбирать и говорить письменные тексты различной сложности;

• Выбор и составление письменных текстов различных типов, стилей и жанров с учетом основных мнений, адресата и ситуации общения;

* Свободно и правильно представлять свое мнение в устной и письменной форме;

* освоение монолога и всех видов диалога;

* соблюдение основных орфоэпических, лексических, грамматических, стилистических норм современного литературного татарского языка в речевой практике; соблюдение основных орфографических правил и требований пунктуации при общении в письменной форме;

- сөйләмэтикетынсаклап, телдәнаралашудакатанашаалусәләте;
- үз сөйләмеңне эчтәлек һәм тел бизәкләре ягыннан бәяләү; грамматик һәм сөйләм хаталарын, төгәлсезлекләр табу һәм аларны төзәтү; үзең төзегән текстларны төзәтә һәм камилләштерә белү;
- яшьтәшләрең каршында зур булмаган хәбәр һәм докладлар белән чыгыш ясый алу;
- алган белем-күнекмәләрне көндәлек тормышта кулана һәм башка фәннәрдән белем алганда туган телдән файдалана белү, алган белемнәрне фәнара дәрәҗәдә файдалану (чит тел, әдәбият дәресләре һ.б.);
- Сөйләшү, нинди дә булса биремне бергәләшеп үтәү, бәхәс һәм тикшерүләрдә катнашу вакытында әйләнә-тирәдәгеләр белән максатчан рәвештә коммуникатив бәйләнешкә керү; формаль һәм формаль булмаган шәхесара һәм мәдәниятара аралашуның милли-мәдәни нормаларын үзләштерү.

Предметные результаты:

представление об основных функциях языка, о значении татарского языка как государственного и национального языка татарского народа, о взаимосвязи языка и культуры, о значении родного языка в жизни человека и общества;

* понимание роли родного языка в системе гуманитарных наук и значимости образования в целом;

* освоение основ научных знаний о родном языке; понимание взаимосвязи между его ступенями и единицами;

* освоение основных понятий лингвистики • лингвистика и ее основные разделы; язык и речь, общение, устное и письменное общение; монолог, диалог и их виды; ситуация устного общения; язык речи, научный, публицистический, официальный стили, литературный язык; жанры научной, публицистической и официальной документации;

* функционально-смысловые виды речи • повествование, описание, мышление); текст, виды текста; основные единицы языка, их признаки и особенности использования в речи;

• освоение основных стилистических источников лексики и фразеологии татарского языка, основных норм литературного татарского языка (орфоэпические, орфографические, пунктуационные), норм речевой этики; использование их в письменной и устной речи;

* признание и анализ основных единиц языка, грамматических категорий, использование языковых единиц при речевых ситуациях;

• анализ различных видов речи (фонетический, морфемный, словесный, лексический, морфологический), синтаксический анализ словообразования и предложения; его основные признаки и структура, взгляд языка на определенные функциональные виды, многовекторный анализ в части применения языковых узоров, использования языковых средств воздействия;

* понимание коммуникативно-эстетических возможностей лексических и грамматических синонимов и их использование в своей речи;

Умение понимать эстетическую функцию татарского языка, оценивать эстетические стороны речи при анализе текстов литературного произведения;

Укучыларның **универсаль уку гамәлләрен (УУД) булдыру һәм камилләштерү** алдагы нәтиҗәләргә китерә.

1) Шәхескә кагылышлы нәтиҗә:

- Татар халкыныңмилли-мәдәникыйммәтләренең берсе буларак татар теленаңлау; шәхеснеңинтеллектуаль, иҗадисәләтләренһәмәхлаксыйфатларынүстерүдәтугантелнеңмөһим ролен, мәктәптәбелеемалупроцессындааннателенеңәһәмиятенаңлау.
- Татар теленең эстетик кыйммәтенаңлау; тугантелгә карата хөрмәт, аныңбеләнгорурлану; мили –мәдәниятькүренешебуларак татар теленеңчисталыгынсаклауихтыяҗы; сөйләмкультурасындаүзүсешкәомтылу;
- Сөйләшүпроцессындафикерһәмхисләрнеиркенбелдерүөченсүзлекзапасыныңһәмүзләштерелгән грамматик чараларныңҗитәрлеккүләмдәбулуы.

2) Метапредмет нәтиҗәләр:

- Сөйләмнеңбарлыктөрләренәиябулу:
- Телдәнсөйләшүнеһәмязмахәбәрләрнетиешенчәаңлау;
- Укуныңбарлыктөрләренәиябулу;
- төрле стиль һәмжанрдагытекстларнытыңлаптиешенчә кабул итү;
- мәгълүматнытөрлечыганаклардан, шулисәптәнмассакүләммәгълүматчараларыннан, уку-укыту процессы өчендипәзерләнгән компакт-дисклардан, Интернет ресурсларыннантабаалу, төрлесүзлекләрдән, әдәбияттанфайдаланабелү;
- мәгълүматнысайлапалуһәмбилгелебертемаларгааеру, системалаштыруалымнарынаиябулу;аерымтекстларбеләнэшләгәндә, төпфикернеаерыпалып, аны тезис рәвешендәкыска, җыйнакһәмтөгәлитеп, график (таблица, схема, карта яки диаграмма) формасындаҗиткерү;булган таблица, схема һәм график рәсемнәрнетутыра яки тулыландырабелү.
- Сөйләмтекстларынәчтәлек, стилистик үзенчәлекләрһәмкулланылган тел берәмлекләребуенчачагыштыраһәм тәңгәлләштерәбелү;
- Алдаторганшәхсиһәм коллектив укуэшчәнлегенеңмаксактларын, эш-гамәлләрэзлеклелеген, шулайУКирешелгәннәтиҗәләрнебилгелибелүһәмаларнытелдән, язмаформадатиешенчәтәгъбиритү;
- Төрлекатлаулылыктагысөйләмәһәмязматекстларнысөйләпбирәбелү;
- Төпфикер, адресат һәмаралашуситуациясенисәпкәалып, төрлетиптагы, төрле стильдәге һәмжанрдагысөйләмәһәмязматекстлартөзү;
- Үзфикереңнетелдәнһәмямаформадаиркенһәмдөреситептәкъдимитү;
- монолог һәмдиалогныңбөтентөрләрендәүзләштерү;
- сөйләмпрактикасындахәзергеәдәби татар теленеңтөпорфоэпик, лексик, грамматик, стилистик нормаларынсаклау; язмаформадааралашувакытындатөпорфографиккагыйдәләрнеһәм пунктуация таләпләренүтәү;
- сөйләмэтикетынсаклап, телдәнаралашудакатанашаалусәләте;

- үз сөйләмеңне эчтәлек һәм тел бизәкләре ягыннан бәяләү; грамматик һәм сөйләм хаталарын, төгәлсезлекләр табу һәм аларны төзәтү; үзең төзегән текстларны төзәтә һәм камилләштерә белү;
- яшьтәшләрең каршында зур булмаган хәбәр һәм докладлар белән чыгыш ясый алу;
- алган белем-күнекмәләрне көндәлек тормышта кулана һәм башка фәннәрдән белем алганда туган телдән файдалана белү, алган белемнәрне фәнара дәрәҗәдә файдалану (чит тел, әдәбият дәресләре һ.б.);
- Сөйләшү, нинди дә булса биремне бергәләшеп үтәү, бәхәс һәм тикшерүләрдә катнашу вакытында әйләнә-тирәдәгеләр белән максатчан рәвештә коммуникатив бәйләнешкә керү; формаль һәм формаль булмаган шәхесара һәм мәдәниятара аралашуның милли-мәдәни нормаларын үзләштерү.

Предмет нәтиҗәләре:

телнең төп функцияләре турында, Татарстан Республикасының дәүләт теле һәм татар халкының милли теле буларак татар теленең әһәмияте турында, тел һәм мәдәният арасындагы бәйләнеш, кеше һәм җәмгыять тормышында туган телнең әһәмияте турында күзаллау;

- туган телнең гуманитар фәннәр системасындагы урынын һәм гомумән белем бирү өлкәсендәге әһәмиятен аңлау;
- туган тел турындагы фәнни белемнәрнең нигезен үзләштерү; аның баскычлары һәм берәмлекләре арасындагы бәйләнешне аңлау;
- лингвистиканың төп төшенчәләрен үзләштерү: лингвистика һәм аның төп бүлекләре; тел һәм сөйләм, аралашу, телдән һәм язмача аралашу; монолог, диалог һәм аларның төрләре; телдән аралашу ситуациясе; сөйләм теле, фәнни, публицистик, рәсми стильләр, әдәби тел; фәнни, публицистик һәм рәсми эш кәгазьләре жанрлары;
- сөйләмнең функциональ-мәгънәви төрләре (хикәяләү, сурәтләү, фикерләү); текст, текст төрләре; телнең төп берәмлекләре, аларның билгеләре һәм сөйләмдә куллану үзенчәлекләре;
- татар теле лексикасы һәм фразеологиясенең төп стилистик чыганакларын, әдәби татар теленең төп нормаларын (орфоэпик, орфографик, пунктуацион), сөйләм этикасы нормаларын үзләштерү; аларны язма һәм телдән сөйләм вакытында куллану;
- телнең төп берәмлекләрен, грамматик категорияләрен тану һәм анализлау, сөйләм ситуацияләре вакытында тел берәмлекләрен урынлы куллану;
- сүзгә төрле төрдәге анализлар ясау (фонетик, морфемик, сүзьясалыш, лексик, морфологик), сүзтезмә һәм җөмләгә синтаксик анализ; аңа төп билгеләре һәм структурасы, телнең билгеле бер функциональ төрләргә каравы, тел бизәкләрен куллануы, телнең тәэсирлелек чараларыннан файдалануы ягыннан күп аспектлы анализ;
- лексик һәм грамматик синонимиянең коммуникатив-эстетик мөмкинлекләрен аңлау һәм аларны үзеңнең сөйләмеңдә файдалану;

Татар теленең эстетик функциясен аңлау, әдәби әсәр текстларын анализлау вакытында сөйләмнең эстетик якларын бәяләү сәләте

Содержание программы

I. Повторение пройденного в 5 - 8 классах.(14ч)

Фонетика**.** Речевые звуки, их использование: сходство, чередование звуков; при чередование звуков, изменение смысла (1ч)

Правильно говорить и писать: произношение и написание слова, смысл слова(1ч)

Лексикология. Словарный состав татарского литературного языка. Лексическое значение слова, однокоренные и многозначные слова, прямое и многозначное значение слова. Синонимы, омонимы, антонимы. Фразеологизмы. Профессионализмы. Диалектизмы. Неологизмы. Архаизмы. Заимствованные слова.(2ч)

Словари.(1ч)

Морфология. Самостоятельные части речи, вспомогательные части речи.(1ч.)

Словообразование: корень, однокоренные слова, основа, сложные слова, производные слова, составные слова,,парные слова, сокращенные слова. Морфема : приставка, корень, суффикс, окончание, словообразовательные, модальные , бифункциональные аффексы; (1ч)

Синтаксис простого предложения..Смысловые отношения между словами: сочинительная и подчинительная связь. В предложении правописание оканчании, союзов, частицов, послелогов; поясняющий член, обобщающие слова, вводные слова, обращение и богатства; предложения, имеющие в своем составе разделительный, уточняющий, тождественный части, обобщающее слово, вводное или родственное слово, дополнение; знаки препинания(3ч)

Сложносочиненные предложения.(4ч**)**

Сложносочиненное предложение и его особенности. Сложносочиненные предложения с союзами (соединительными, противительными, разделительными). Разделительные знаки препинания между частями сложносочиненного предложения.
аналитические и синтетические придаточные предложения; аналитические и синтетические средства связывания главного предложения, аналитические и синтетические спряжения в аналитических и синтетических спряженных предложениях; знаки препинания в аналитических и синтетических спряженных предложениях. Синтаксические синонимы сложносочиненных предложений, их текстообразующая роль.Авторское употребление знаков препинания.Умение интонационно правильно произносить сложносочиненные предложения.

II. Стилистика и культура речи.(13ч)

Стилистика. Литературная речь, ее стили. Функциональные стили: красивый ад-стиль танца, его лексические и грамматические особенности; стиль ежедневной печати, его особенности; научный стиль, необходимые условия для его развития; особенности, присущие официальному стилю; эпистолярный стиль, его место в истории нашего языка.Использование в речи слов, сгруппированных в разные группы слов. Грамматические синонимы, их виды: морфологик и синтаксические синонимы. Особенности применения Морфологических синонимов в речи. Синтаксические синонимы включают в себя: синонимность слов, использование синонима частей предложения, синонимичность одного и двух составных слов, синонимичность, связанная с направлениями мысли (синоним активного и пассивного строения), синонимичность прямой и косвенной речи. Аналитичиские и синтитеческие придаточные предложений и их синонимичность .(4ч)

Лексические и грамматические кальки, их использование в татарской речи.(1ч)

Культура речи, ее основы: точность, понятность, чистота, ясность, ритмичность (4ч)..

Общая информация о языке. Общественная значимость языка. Общая информация о развитии языка.Язык и история, корни современного татарского литературного языка, формирование национальный татарского литературного языка. Развитие современного татарского литературного языка.Диалекты татарского языка. Сохранение чистоты, красоты татарского литературного языка, воспитательной силы в семье и школетатарского литературного языка. Развитие современного татарского литературного языка.(1ч)

Двуязычие. Закон Республики Татарстан» о языках народов Республики Татарстан".(1ч)

Особенности развития современного татарского литературного языка(1ч)

Значение, основные разделы языкознания (1ч)

Повториние.(1ч). Всего-27ч.

Сочинение-4ч

Изложение-4ч

Диктанты- 3ч

Программаның эчтәлеге

Дәрес темасы	Сәг.саны
1.5-8 сыйныфларда үткәннәрне кабатлау 24 сәг. Фонетика**.** Сөйләм авазлары, аларның кулланылышы: авазларның охшашлануы, чиратлашуы; авазлар чиратлашканда, мәгънәнең үзгәрүе	2
Дөрес сөйләү һәм язу: сүзнең әйтелеше һәм язылышы, сүз ярдәмендә белдерелгән мәгънә	2
2.Лексикология.Татар әдәби теленең сүзлек составы. Сүзнең лексик мәгънәсе, бер һәм күп мәгънәле сүзләр, сүзнең туры һәм кү-черелмә мәгънәләре. Синоним, омоним, антоним сүзләр. Фразеологизмнар. Про-фессионализмнар. Диалектизмнар. Неоло-гизмнар. Архаизмнар. Алынма сүзләр. **3. Сүзлекләр.**	8.
4.Сүз төркемнәре: мөстәкыйль мәгънәле сүз төркемнәре, ярдәмче сүз төркемнәре	5
5.Сүзләрнең ясалышы һәм язылышы: тамыр, ясалма, кушма, парлы, тезмә, кыскартылма сүзләр	5.
6.Кушымчалар: ясагыч һәм төрләндергеч кушымчалар, модальлекне белдерүче һәм бәйләгеч кушымчалар, бифункциональ кушымчалар; кушымчаларның язылышы	2
7.Гади җөмлә синтаксисы. Гади җөмлә синтаксисы.Сүзләр арасында мәгънә мөнәсәбәтләре: ияртүле һәм тезүле бәйләнеш. Җөмләдә кушымчаларның, теркәгечләрнең, кисәкчәләрнең, бәйлек һәм бәйлек сүзләрнең язылышы; сставында аерымланган кисәге, аныклагычы, тиңдәш кисәкләре, гомумиләштерүче сүзе, кереш яки эндәш сүзе, өстәлмәсе булган җөмләләр; аларда тыныш билгеләре	8
8.Кушма җөмлә синтаксисы. Җөмләләр арасында тезүле һәм ияртүле бәйләнеш: тезмә һәм иярченле кушма җөмләләр; теркәгечле һәм теркәгечсез тезмә кушма җөмләләрдә бәйләүче чаралар, тыныш билгеләре; аналитик һәм синтетик иярчен җөмләле кушма җөмләләр, иярчен җөмләне баш җөмләгә бәйләүче аналитик һәм синтетик чаралар, аналитик һәм синтетик иярченле кушма җөмләләрдә тыныш билгеләре	10

9.Стилистика һәм сөйләм культурасы.(13ч) Стилистика. Әдәби сөйләм, аның стиль-ләре. Функциональ стильләр: матур әдәбият стиле, аның лексик һәм грамматик үзенчәлекләре; көндәлек матбугат стиле, аның үзенчәлекләре; фәнни стиль, аны үстерү өчен кирәкле шартлар; рәсми стильгә хас үзенчәлекләр; эпистоляр стиль, аның телебез тарихында тоткан урыны. Төрле сүз төркемнәренә тупланган сүзләрне сөйләмдә куллану. Грамматик синонимнар, аларның төрләре: морфоло-гик һәм синтаксик синонимнар. Морфо-логик синонимнарны сөйләмдә куллану үзенчәлекләре. Синтаксик синонимнаның үз эчендәге төрләре: сүзтезмәләрнең си-нонимлыгы, җөмлә кисәкләрен синони-мик куллану, бер һәм ике составлы җөм-ләләрнең синонимлыгы, фигыль юнәлеш-ләре белән бәйле синонимлык (актив һәм пассив төзелмәләр синонимлыгы), туры һәм кыек сөйләм синонимлыгы. Анали-тик һәм синтетик иярчен җөмләләрнең синонимлыгы, иярчен кисәк һәм иярчен җөмлә синонимлыгы, тезмә кушма җөм-ләләрне синонимик куллану. Лексик һәм грамматик калькалар, аларның татар сөйләмендә кулланылышы. Сөйләм культурасы, аның нигезләре: төгәллек, аңлаешлылык, чисталык, җый-наклык, аһәңлелек.	13 1 4
10.Тел турында гомуми мәгълүмат. Телнең иҗтимагый әһәмияте. Тел үсеше турында гомуми мәгълүмат.Тел һәм тарих, хәзерге милли татар әдәби теленең тамырлары, милли та тар әдәби теленең формалашуы. Хәзерге татар әдәби теленең үсеше. Татар сөйләмә теленең диалектлары. Татар әдәби теленең сафлыгын, аһәңен, матурлыгын, гаиләдә һәм мәктәптә тәрбияви көчен саклау. Икетеллелек. «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы Законы. Хәзерге татар әдәби теленең үсеш үзенчәлекләре Тел гыйлеменең әһәмияте, төп бүлекләре Кабатлау Бәйләм телен үстерү	6 1 1 5 19
Резерв	
Барлыгы	102

Тәрбиянең эш программасын исәпкә алып,. һәр теманы өйрәнү өчен бирелгән сәгатьләр санын күрсәтеп, тематик планлаштыру. 9 сыйныф.

№	Бүлекләр темасы		“Мәктәп дәресе” программасы нигезендә тәрбия модуле
1	**5-8 сыйныфларда үткәннәрне кабатлау Фонетика.**	**2** **3**	Белем бәйрәме көне уңаеннан дәрестә фикер алышу, баланың танып-белү эшчәнлеген активлаштыру; туган телгә хөрмәт тәрбияләү

2	**Лексикология**.	**4**	Халыкара грамоталылыкны тарату көне. Укучыларның дәрестә үз-үзләрен тотышының гомумкабул ителгән нормаларын үтәү,
3	**Сүзлекләр.**	**2**	Экологик тәрбия. Сәламәтлек һәм сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау дә-ресләре. Милли тәрбия.. Татар халкының гореф-гадәтләрен барлау Патриотик тәрбия. 1941-45 нче елларда совет халкының Бөек Ватан сугышында җиңүе.Хәтер дәресе
4	**Сүз төркемнәре**:	**5**	Әхлак тәрбиясе. Өлкәннәр көне һәм аларга карата кайгыртучанлык күрс әтү Акыл тәрбиясе**.**
5	**Сүзләрнең ясалышы**	**5**	Акыл тәрбиясе .Бөтендөнья Туган тел көне. Гуманитар фәннәр атналыгы Милли тәрбия. Патриотик тәрбия.
6	**Кушымчалар**	**4**	Әхлакый тәрбия. Интернет челтәрендә мәктәп укучыларының бөтенроссия куркынычсызлык дәресе. Фән олимпиадалары
7	**Гади җөмлә синтаксисы**.	**6**	Экологик тәрбия. Чисталык-сәламәтлекнең нигезе. Милли тәрбия**.** Патриотик тәрбия
8	**Кушма җөмлә синтаксисы**.	**6**	Патриотик тәрбия Ватан Геройлары Көне. Батырлык Дәресе
9	**Стилистика һәм сөйләм культурасы.** .	**13**	Әхлак тәрбиясе.Кул хезмәте көне. Дәрес-инша. - Проект эшчәнлеге дәре

			се Милли тәрбия. Татар халкының милли бәйрәмнәре. Патриотик тәрбия. Үлгәннәрнең каберен, исәннәрнең кадерен бел.
10	**Тел турында гомуми мәгълүмат**. Телнең	**5**	Милли тәрбия. Исемеңә тап төшермә!
	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү (диктант, изложие инша)	**11**	Милли тәрбия. Бөтендөнья сәламләү көне. Аралашу дәресе. Патриотик тәрбия. Халыкның милли үзенчәлегендә Ватанга мәхәббәт тәрбияләү Экологик тәрбия. Туган як табигатен саклау
	Резерв	**2**	“Дәреслекләр битләре артында " иҗади дәрес
	Барлыгы	**68**	

Календарь –тематик планлаштыру

№	Дәрес темасы	Сәг. са-ны	Уку-укыту эшчәнлегенең төрләре	Үткәрү вакыты	
				План	**Фак**
	I чирек – 25 сәгать				
	Үткәннәрне тирәнәйтеп кабатлау.- 24 сәгать. Фонетика- 4 сәгать				
1-4	Фонетиканың өйрәнү объ-ектлары һәм юнәлешләре.	4	Фонетик зарядка. Дәреслек белән эшләү. Конспектлау методикасы белән таныштыру. Үтелгән мате-риал буенча сорауларга җавап алу.	4.09 5.09 6.09 11.09	
5-6	Сөйләм авазлары, аларның кулланылышы.	2	Җөмләләрне уку һәм аваз үзгә-решләрен билгеләү. Сүз, җөмлә, текст транскрипциясен язу.	12.09 13.09	
7	Дөрес сөйләү һәм дөрес язу.	1	Фонетик зарядка. Сүзләрне иҗек-ләргә бүлеп, аларның төрләрен әйтү. Сүзләргә фонетик анализ ясау.	18.09	
8-10	Сүзнең әйтелеше һәм язылы-шы.	3	Татар орфографиясенең төп прин-циплары белән танышу. Орфогра-фик һәм орфоэпик сүзлекләр бе-лән индивидуаль эш. Сорауларга җавап бирү. Тест эшләү.	19.09 20.09 25.09	
	Лексикология – 3 сәгать+ 1 к. диктант				
11-12	Татар әдәби теленең сүзлек составы. Сүзнең лексик мәгънәсе. **Миниатюр изло-жение.**	2	Сүзләрнең лексик һәм грамматик мәгънәләрен билгеләү. Изложение язу.	26.09 27.09	
13-15	Фразеологизмнар, аларның кулланылышы.	3	Мисаллардан фразеологик әйтел-мәләрне табу һәм мәгънәләрен аң-лату	2.10 3.10 4.10	
16-18	Татар теленең кулланылыш өлкәсе һәм дәрәҗәсе ягын-нан сүзлек составы. Сүз-лекләр.	3	Укытучы сөйләме.Сорауларга җавап бирү. Синоним, омоним, антонимнарны табу,	24.10 9.10	

			билгеләмә-ләрен әйтү.Тексттан архаизм, алынма сүзләрне, диалектизм һәм профессионализмнарны табып язу. Аңлатмалы, энциклопедик, этимологик, тәрҗемәле сүзлекләр белән эшләү.Аңлашылмаган сүз-ләрнең мәгънәләрен язу. Практик эш.	10.10	
19	Гомуми белем һәм күнек-мәләрне тикшерүгә кереш контроль **диктант.**	1	Диктант яздыру.	11.10	
.	**Морфология – 6 сәгать + 1 с. Б.С.Ү**				
20-23	Хаталар өстендә эш. Сүз төркемнәре. Мөстәкыйль мәгънәле сүз төркемнәре.	3	Эзләнү, тикшеренү: аңлатмалы сөйләү, чагыштыру, әңгәмә үткәрү. Сүзләргә морфологик анализ ясау.	16.10 17.10 18.10	
24-25	***Бәйләнешле сөйләм үстерү.* № 1. Сәнгатьле уку, текст өстендә эшләү.**	2	Укытучы укыганны тыңлау, план төзү һәм сөйләп карау.	23.10 24.10	
26-28	Сүз төркемнәре. Ярдәмче сүз төркемнәре.	3	Эзләнү, тикшеренү :аңлатмалы сөйләү, чагыштыру, әңгәмә үт-кәрү. Сүзләргә морфологик ана-лиз ясау.	25.10 8.11 13.11	
29-31	Сүзләрнең ясалышы һәм язылышы.	3	Бирелгән сүзләрнең мәгънәле ки-сәкләрен табу, төзелеше ягыннан тикшерү.Сүз ясалышы ысуллары-ның һәрберсенә мисаллар уйлап язу. Тексттагы тамыр һәм ясалма сүзләрне аерып әйтү, ясалма сүз-нең тамырын һәм кушымчасын билгеләү.	14.11 15.11 20.11	
32-33	Сүзләрнең ясалышы һәм язылышын ныгыту күне-гүләре.	2	Сүзләрне ясалышы һәм төзелеше ягыннан тикшерү. Сүз ясалышын гомумиләштереп кабатлау өчен күнегүләр эшләү.	21.11 22.11	
34	Кушымчалар һәм аларның язылышы.	1	Сүзләрдәге кушымчаларның функцияләрен аңлату.Сүзләргә тиешле кушымчаларны куеп язу. Кушымчаларның кайсы сүз төрке-менә ялгануын әйтү.	27.11	
35	Кушымчаларның дөрес язы-лышын ныгыту күнегүләре.	1	Дидактик материал буенча күне-гүләр эшләү, кушымчаларның төрләрен әйтү.	28.11	
	Синтаксик берәмлекләр һәм тыныш билгеләре -10 сәгать + 3 с. Б.С.Ү. + 2 тест				
36	Гади җөмлә синтаксисы. Сүзләр арасында мәгънә мөнәсәбәтләре.	1	Укытучы аңлатмасы.Бирелгән сорауларга җавап бирү. Җөмлә-дән сүзтезмәләрне аерып язу. Кабатлау, күнегүләр эшләү .	**29.11**	

37	**Б.С.Ү.№ 2. Тестлар ярдә-мендә укучыларның белем сыйфатларын тикшерү.**	1	Тест сорауларына язмача җавап бирү.	4.12	
38	Гади җөмләдә тыныш билгеләре.	1	Җөмлә ахырында бирелгән ты-ныш билгеләренең куелышын нигезләп бирү, җөмләдән баш һәм иярчен кисәкләрне билгеләү, күнегүләр эшләү, нәтиҗә ясау.	5.12	
	II чирек – 23 сәгать				
39-40	Составында аерымланган кисәге, аныклагычы, тиң-дәш кисәкләре булган җөм-ләләрдә тыныш билгеләре.	2	Аерымланган кисәкләрне, анык-лагычларны, тиңдәш кисәкләрне табу, алар янында тыныш билге-ләренең куелышын аңлату.	6.12 11.12	
41-42	Составында гомумиләште-рүче сүзе, кереш яки эндәш сүзе, өстәлмәсе булган җөм-ләләрдә тыныш билгеләре.	2	Текстан өстәлмәләрне табу, ты-ныш билгеләренең куелышын аң-лату. Күнегүдә бирелгән эндәш һәм кереш сүзләр янында тыныш билгеләренең куелышын дәлилләп күрсәтү.	12.12 13.12	
43	**Б.С.Ү.№ 3.** Әдәбият дәре-сендә язылган сочинениене тел, төгәллек һәм сөйләм матурлыгы, грамоталылык ягыннан бергәләп тикшерү һәм төзәтү.	1	Сочинениеләрне сайлап укыту, тел байлыгы, грамоталылык ягын-нан тикшерү	18.12	
44-45	Кушма җөмлә синтаксисы. Җөмләләр арасында бәйлә-неш.	2	Җөмләләрне күчереп язу, бәйләү-че чараларны һәм тыныш билгелә-ренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Схема төрләрен ис-кә төшерү, төзү.	19.12 20.12	
46-47	Тезмә кушма җөмләләрдә тыныш билгеләре.	2	Тезмә кушма җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Схема төрләрен искә төшерү, төзү.	25.12 26.12	
48-49	Синтетик иярченле кушма җөмләләрдә тыныш билгеләре.	2	Синтетик иярченле кушма җөмлә-ләрне күчереп язу, бәйләүче чара-ларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату.Баш җөмлә белән иярчен җөмлә арасында тыныш билгелә-ре куелмау очрагын аңлату. Схе-маларын төзү.	27.12 9.01	
50-51	Аналитик иярченле кушма җөмләләрдә тыныш билге-ләре.	2	Аналитик иярченле кушма җөм-ләләрне күчереп язу, бәйләүче ча-раларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Схема төрләрен искә тө-шерү, төзү.	10.01 15.01	

52-53	Кушма җөмлә эчендәге тыныш билгеләрен кабатлау.	2	Кушма җөмлә эчендә тыныш билгеләре куелышына күнегүләр эшләү. Анализ ясау.	16.01 17.01	
54-55	***Бәйләнешле сөйләм үстерү. № 4, 5.*** Контроль **изложение**.План төзү. Караламага язу. Сочинение элементы белән контроль изложение язу. "Кеше бәхете".	2	”Кушма җөмләләрдә тыныш бил-геләре” темасына контроль изло-жение.Укытучы укыганны тың-лау, план төзү .Караламага язу. Текст эчтәлегеннән чыгып, автор әйтергә теләгән фикергә мөнәсә-бәтеңне белдереп, сочинение эле-менты язу.	22.01 23.01	
56	Контроль изложение хата-лары өстендә эшләү. Кушма җөмлә синтаксисын ныгыту, кабатлау күнегүләре эшләү.	1	Хаталы сүз, җөмләләрне дөресләү, дидактик күнегүләр эшләү.	24.01	
57-59	I яртыеллык буенча кон-троль эш (ДЙА А, В, С1 тест биремнәре буенча)/	3	Тест биремнәре буенча эшләү.	30.01 31.01	
	Стилистика һәм сөйләм культурасы – 13 сәгать + 3 с. Б.С.Ү. +1 контроль диктант + 1 сочинение+ 1 изложение				
60	Хаталар өстендә эш. Әдәби сөйләм һәм аның стильләре.	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре бирү..	5.02	
61	Функциональ стильләр. Әдәби стиль.	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре бирү. Өзекләрне укып, аларның кайсы стильгә ка-равын һәм нинди лексик, синтак-сик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау.Өзекләр китерү.	6.02	
	III чирек – 32сәгать				
62	***Бәйләнешле сөйләм үстерү № 6***. Конспект һәм тезис язу күнегүләре.	1	Әдәбият дәресендә өйрәнелгән материал буенча конспект язу.	7.02	
63	Публицистик стиль.	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре бирү. Өзекләрне укып, аларның публицистик стильгә каравын һәм нинди лек-сик, синтаксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау. Өзекләр китерү.	12.02	
64	Фәнни стиль .	1	Өзекләрне укып, аларның фәнни стильгә каравын һәм нинди лек-сик, синтаксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау. Өзекләр китерү. Таблица ясауны дәвам итү.	13.02	
65	Рәсми стиль.	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре бирү. Өзекләрне	14.02	

			укып, аларның рәсми стильгә каравын һәм нинди лексик, син-таксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау. Аерым стильгә караган өзекләр китерү.		
66	***Бәйләнешле сөйләм үсте-рү.№ 7.*** Үтенеч һәм ышаныч язу.	1	Үтенеч һәм ышаныч язу тәртибен кабатлау, искә төшерү, ныгыту күнегүләре. Мисаллар белән та-нышу.	19.02	
67	Сөйләмә стиль	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре бирү. Өзекләрне укып, аларның сөйләмә стильгә каравын һәм нинди лексик, син-таксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау.Аерым стильгә караган өзекләр китерү. Хатлар уку.	20.04	
68	Стилистиканың нигезе буларак синонимия.	1	Морфологик синонимнар һәм аларны сөйләмдә куллану үзенчә-лекләре турында укытучы аңлат-масы.	21.02	
69	Морфологик һәм синтаксик синонимнар.	1	Уку мәсьәләсен кую, эшнең дөреслеген тикшерү, чагыштыру, анализ, нәтиҗә ясау	21.02	
70	Синтаксик синонимнарның төрләре.	1	Ике составлы җөмләләрнең бер составлы синонимнарын (һәм киресенчә) төзеп, парлап язу. Грамматик биремле күнегүләр эшләү.	26.02	
71-72	***Бәйләнешле сөйләм үстерү № 7.*** “Синонимнар” темасы буенча **изложение.**	2	Синоним һәм аның төрләрен практикада куллана белү, текстны кыскарту алымнарын кулланып язу.	27.02	
73	Синтетик һәм аналитик җөмләләрнең синонимлыгы.	1	Аналитик төзелмәләрнең синте-тик, синтетик төзелмәләрнең ана-литик синонимнарын төзеп язу.	28.02	
74	Тезмә кушма җөмләләрне синонимик куллану. **Диктант.**	1	Күнегүләр эшләү, сорауларга җа-вап, нәтиҗә ясау .Синоним һәм аның төрләрен практикада кулла-ну, диктант язу.	4.03	
75	Лексик һәм грамматик калькалар.	1	Лекция. “Сөйләм теле калькала-ры” фәнни мәкаләсе буенча прак-тик эш.	5.03	
76	Лексик һәм грамматик каль-каларның татар сөйләмендә кулланышы.	1	Калькалар кулланылган текстлар-ны тикшерү, калькаларның татарсөйләмендә кулланылышын күзә-тү, үзенчәлекләрен билгеләүгә практик эш.	6.03	

77	Сөйләм төрләре.Сочинение-хөкем йөртү. “ Мине уй-ландырган әсәр”.	1	“Стилистика”,”Синонимия” тема-лары буенча алган белемнәрне кулланып, хөкем йөртү форма-сында сочинение язу.	11.03	
	Сөйләм культурасы – 6 сәгать + 1 контроль диктант + 1 изложение				
78	Сөйләм культурасы һәм аның нигезләре.	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре. Синонимнарны искә төшерү, аларның кирәклесен сай-лап җөмләләрне үзгәртүгә, ияртү-че сүзгә карап җөмләдәге сүз тәр-тибен үзгәртүгә күнегүләр эшләү.	12.03	
79	Сөйләм төгәллеге. Синоним-нарны куллануның әһәми-яте.	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре. Синонимнарның төп мәгънәләрен һәм мәгънә аерым-лыкларын билгеләү.	11.03	
80	III чиректә үтелгән темалар буенча белем һәм күнекмә-ләрне тикшерүгә контроль **диктант.**	1	Грамматик биремле диктант язу.	12.03	
81	Хаталар өстендә эш. Сөй-ләмнең аңлаешлы булуы.	1	Җөмләдә сүзләрнең урыны. Бәй-ләүче чараларны куллану. Туган тел үзенчәлеге.Җөмләләрне аңла-ешлылык таләбеннән чыгып үз-гәртеп язу.	13.03	
	IV чирек – 23 сәгать				
82	Сөйләмнең сафлыгы. Лексик берәмлекләрне урынлы кул-лану.	1	Күнегүләр эшләү, сөйләм сафлы-гына зыян китерүче сәбәпләрне күрсәтү	18.03	
83	Сөйләмнең җыйнаклыгына төп таләпләр.	1	Укытучы аңлатмасы. Күнегүләр эшләү.	19.03	
84	Сөйләмнең аһәңлелеге. Аһәңле сөйләмгә таләпләр.	1	Кагыйдәләрне аңлап күнегүләр эшләү, эшнең дөреслеген тикше-рү, җөмләләрне дөрес формалаш-тыру, чагыштыру, анализ, нәтиҗә ясау.	20.03	
85-86	“Сөйләм культурасы, аның нигезләре” темасына **изло-жение** “Чегән чишмәсе”.	2	Текстны тыңлап аңлау, план төзү, язу.	1.04 2.04	
	Тел турында гомуми мәгълүмат. Телнең иҗтимагый әһәмияте - 6 сәгать + 3 Б.С.Ү. +1 к.диктант + 2с. кабатлау + 2с. йомгаклау, имтиханга әзерләнү.				
87	Тел үсеше турында гомуми мәгълүмат.Тел һәм тарих. Хәзерге татар милли әдәби теленең тамырлары.	1	Укытучы аңлатмасы. Конспектлау.	8.04	
88	Татар милли әдәби теленең формалашуы. Хәзерге татар әдәби теленең үсеше.	1	Укытучы аңлатмасы. Сорауларга җавап бирү.Конспектлау.	9.04	

89	Татар сөйләмә теленең төп диалектлары, аларның язмы-шы.	1	Укытучы аңлатмасы. Аңлатманың кыскача эчтәлеген язу. Күнегүләр эшләү. Язмаларның кайсы диа-лектка каравын билгеләү, бу диа-лектның әдәби әйтелештән аерма-ларын таба белү.	10.04	
90	Икетеллелек. ”Татарстан Республикасы халыклары телләре турында “ Татарстан Респуликасы Законы.	1	Текстларны укып, татар-гарәп, та-тар-рус ике теллелеге йогынты-сын аңлату. “Татарстан Республи-касы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Зако-ныннан өземтәләрне укып өйрәнү, кыскача эчтәлеген язу.Укытучы аңлатмасы.	15.04	
91	***Бәйләнешле сөйләм үстерү. № 8.*** Әдәбият дәресендә өйрәнелгән бер әсәргә яки аның бер өлешенә рецензия язу.	1	Әдәбият дәресендә өйрәнелгән бер әсәргә яки аның бер өлешенә рецензия язу. Алдагы сыйныф-ларда өйрәнгән аннотация язу тәр-тибен искә төшерү. Рецензия үр-нәкләре белән танышу.	16.04	
92	Тел гыйлеме фәне, аның төп бүлекләре.	1	Укытучы сөйләме. Сорауларга җавап бирү. Схема төзү.	17.04	
93	Тел гыйлеменең башка фән-нәр белән бәйләнеше, тор-мыштагы әһәмияте.	1	Укытучы сөйләме. Сорауларга җавап бирү.	22.04	
94-95	***Бәйләнешле сөйләм үсте-рү № 9,10.*** “Тел турында го-муми мәгълүмат, телнең иҗ-тимагый әһәмияте” темасын йомгаклауга контроль **изло-жение.**	2	Укытучы укыганны тыңлау, план төзү. Караламага язу. Дәфтәргә язу.	23.04 24.03	
96	Синтаксис һәм пунктуация, стилистика һәм сөйләм культурасы буенча үткән-нәрне кабатлау.	1	Белем һәм күнемәләрне гамәлдә куллануга күнегүләр эшләү.	29.04	
97-100	Еллык материалны гомуми-ләштереп кабатлау.	4	Контроль диктант язу	30.04 1.05 6.05 7.05	
101	Еллык белем һәм күнекмә-ләрне тикшерүгә контроль диктант язу.	1	Күнегүләр эшләү, кагыйдәләрне кабатлау, тест биремнәре үтәү.	8.05	
102	Хаталар өстендә эш. Йомгаклау.	1	Кагыйдәләргә нигезләнеп хата-ларны төзәтү.	13.05	

Укыту- методик комплекты

Укучылар өчен: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 9 нчы сыйныфы өчен дәреслек /М.З.Зәкиев, С.М. Ибраһимов– Казан: Мәгариф, 2008. (№ 70, утвержден Приказом МО и Н РТ № 2426/1 от 15.05. 2011)

Методик ярдәмлекләр:

Укытучы өчен :

1. Татар теленнән гомуми белем бирүнең дәүләт стандарты, 2008
2. Программа. Казан, "Мәгариф", 2010.Татар телендә урта гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теленнән программа. . М.З.Зәкиев, С.М.Ибраһимов, Н.В.Максимов. 5-11. Казан "Мәгариф" нәшрияы, 2010 . **(№ 235, утвержден Приказом МО и Н РТ № 426/1 от 15. 05 2011)**3. Вәлиева Ф.С.,Саттаров Г.Ф. Урта мәктәп һәм гимназияләрдә татар телен укыту методикасы. – Казан: "Раннур", 2000.

.

4. .«Татар телендә урта гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программалар:1-11"- Казан: Татар.кит.нәшр.,2011.
5. Урта мәктәп һәм гимназияләрдә татар телен укыту методикасы (Ф.С.Вәлиев, Г.Р.Саттаров. – Казан. "Раннур", 2000)
6. Хәзерге татар әдәби теле. (Ф.С.Сафиуллина, М.З.Зәкиев. Казан, "Мәгариф", 2005
7. Диктантлар җыентыгы (төрле авторлар).
8. Изложениеләр җыентыгы (төрле авторлар).
9. Татар теленнән 222 тест/-Х.Сәлим.-Казан, "Яңалиф", 2005.
10. Татар теленнән кагыйдәләр җыентыгы, Казан,2003.-Н.Гыймадиева, Р.Нуруллина

Язмаэшләрнеңкүләмеһәмаларныбәяләү

Сүзлек диктанты — 35-40 сүз;
Контроль диктант — 140-150 сүз;
Катлаулы план буенча изложение язу:
Ел башында 450-475 сүз (220-240 –язма күләме)
Ел ахырында 475-500 сүз (240-250- язма күләме)

Сүзлек диктантын бәяләү

1. Пөхтә язылган, хатасы булмаган эшкә “5” ле куела.
2. Бер-ике орфографик хаталы эшкә “4” ле куела.
3. Өч-дүрт орфографик хаталы эшкә “3” ле куела.
4. Биш орфографик хаталы эшкә “2” ле куела.
5. Хаталар “2”ле кую нормасыннан артып китсә, “1” ле куела.

Диктантны бәяләү нормалары

№	Таләпләр	Билге
1.	Орфографик һәм пунктуацион хаталары булмаган эшкә *Искәрмә.* Орфографик (яки пунктуацион) хаталы пөхтә башкарылган эшкә яки бер үк хата бер үк сүзләрдә кабатланса һәм бер пунктуацион хаталы эшкә	«5»ле билгесе куела. «5» ле билгесе куела ала.
2.	1 орфографик, 1 пунктуацион хатасы булган эшкә *Искәрмә.* 1 орфографик, 2 пунктуацион хаталы эшкә яки, орфографик хаталары булмыйча, 3 пунктуацион хатасы булган эшкә, яки бер төрдәге 2 орфографик һәм 1 пунктуацион хаталы эшкә	«4»ле билгесе куела.

3.	2 орфографик, 1—3 пунктуацион хаталы, 2 төзәтүле эшкә *Искәрмә.* 4 пунктуацион, 1 орфографик хаталы эшкә яки бер төрдәге 5 орфографик, 4 пунктуацион хаталы эшкә	«3»ле билгесе куела.
4.	5 орфографик, 5 пунктуацион хаталы, 4 төзәтүле эшкә	«2»ле билгесе куела.
5.	6—7 орфографик, 4—5 пунктуацион хаталы, берничә төзәтүле эшкә	«1»ле билгесе куела.

Изложениене бәяләү нормалары

№	Текстның бирелеше	Грамоталылыгы	Билге
1	Текст, планга нигезләнеп (яки плансыз), эзлекле бирелгән; стиль бердәмлеге сакланган; фактик хаталар юк	1 орфографик яки пунктуацион (яки грамматик) хата бар	"5"ле билгесе куела
2	Тексттагы хикәяләү агышы бирелгән эзлеклелек белән тулысынча туры килми; стиль бердәмлегендә хилафлык сизелә; язмада 1 фактик хата җибәрелгән.	2 орфографик,1 пунктуацион (яки1 грамматик) хата бар	"4"ле билгесе куела
3	Тексттагы хикәяләү агышы бирелгән эзлеклелек белән тулысынча туры килми; стиль бердәмлеге сакланмаган. Сүзләр бәйләнешендәге төгәлсезлекләр җөмләнең мәгънәсен бозуга китергән. Язмада 1 фактик хата җибәрелгән.	3 орфографик,2 пунктуацион 1 грамматик хата бар	"3"ле билгесе куела
4	Тексттагы эзлеклелек язмада сакланмаган; стиль бердәмлеге юк; сүзләр һәм җөмләләр бәйләнешендә хаталар бар; фактик һәм техник хаталар күп.	Орфографик хаталарның саны - 3 тән, пунктуацион хаталарның саны – 2 дән, грамматик хаталарның саны 3 тән артык	"2"ле билгесе куела
5	Текстның эзлеклелеге язмада сакланмаган; сүзләр һәм җөмләләр бәйләнешендә җибәрелгән хаталар текстның эчтәлеген аңлауны кыенлаштыра, техник хаталар бик күп.	Төгәлсезлекләр "2"ле кую нормасыннан артып китә.	"1"ле билгесе куела